

Maaherranpuiston keskikäytävä.

Heinolan keskustan puistojen hoito- ja kehittämissuunnitelma

Päiväys 13.8.2026

Esipuhe

Heinolan keskustan historialliset puistot ovat olennainen osa kaupungin identiteettiä – maisemaa, joka kertoo tarinaa yli kahden ja puolen vuosisadan ajalta. Nämä puistot eivät ole vain virkistysalueita, vaan osa kulttuuriperintöä, jossa menneiden aikojen arvot, esteettiset ihanteet ja kaupunkisuunnittelun periaatteet ovat edelleen nähtävissä.

Tämä hoito- ja kehittämissuunnitelma on kunnianosoitus Heinolan 250-vuotiselle historialle. Samalla tavoin kuin kaupunki perusti Kurpanrannan luonnonsuojelualueen luontolahjana Suomen täyttäessä 100 vuotta, voidaan tämä suunnitelma nähdä lahjana Heinolan residenssiperinnölle – lupauksena vaalia, säilyttää ja vahvistaa historiallisia arvoja myös tuleville sukupolville.

Suunnitelman lähtökohtana on säilyttää ja vahvistaa historiallista jatkuvuutta sekä varmistaa, että puistojen arvo kokonaisuutena säilyy eheänä ja tunnistettavana. Samalla suunnitelma vastaa nykypäivän tarpeisiin. Se sovittaa yhteen historian ja nykyajan vaatimukset: luonnon monimuotoisuuden turvaamisen, virkistyskäytön lisääntymisen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen. Näin puistot voivat palvella sekä nykyisiä kaupunkilaisia että tulevia sukupolvia.

Tämä suunnitelma tähtää pitkälle tulevaisuuteen. Tavoitteena on eheä, arvokas ja ajallisesti kestävä kokonaisuus, jossa Heinolan historiallinen kerroksellisuus säilyy vahvana osana elävää kaupunkia. Heinolan puistot kertovat tarinaa jatkuvuudesta.

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	4
2	Lähtökohdat	5
	2.1 Heinolan kansallinen kaupunkipuisto.....	5
	2.2 Heinolan Perspektiivi	6
	2.3 Asemakaavoitus	7
	2.4 Hoito ja kehittäminen	9
	2.5 Tapahtumat ja toiminnot alueella	10
	2.6 Pelastus	11
	2.7 Katualueet.....	11
3	Kasvillisuus	14
	3.1 Puusto historiallisissa puistoissa	14
	3.2 Nurmet ja niityt.....	16
	3.3 Luonnon monimuotoisuus suunnittelualueella.....	17
4	Kalusteet ja varusteet.....	19
	4.1 Valaistus ja sähköistys.....	20
5	Maaherranpuisto	22
6	Leikkipaikan uudistaminen ja sijoittuminen	25
7	Kylpylänpuisto	28
8	Kylpylän uimaranta	31
9	Satama.....	33
10	Rantapuisto.....	36
11	Kauppias Lindholmin puutarha	39
12	Jatkotoimenpiteet.....	42
	12.1 Kunnossapito	42
	12.2 Kehittämistoimenpiteet.....	43
13	Lähteet.....	44
	Liite 1: Suunnittelualue pienennös ja merkinnät	46
	Liite 2: Kasvilajisuositukset uusiin istutuksiin	48

1 Johdanto

Työssä on laadittu pitkän aikavälin hoito- ja kehittämissuunnitelma Heinolan keskustan historiallisille puistoille. Toimenpiteiden aikajänne ulottuu kymmenien vuosien päähän. Kyseessä on kaupunkirakenteeseen sijoittuva yhtenäinen vihervyöhyke, johon kuuluvat Maaherranpuisto (kaavassa nimillä Seminaarinpuisto ja Maaherranpuisto), Kylpylän uimaranta, Kylpylänpuisto, satama, Rantapuisto sekä kauppias Lindholmin puutarha. Suunnittelualan laajuus on noin 9 hehtaaria. Suunnittelun kohteena olevat puistot ja puutarha ovat kaikki historiallisesti arvokkaita. Ne muodostavat aivan ainutlaatuisen kokonaisuuden Heinolan ruutukaavakeskustassa.

Heinolassa on tekeillä kaupunkitilaohjekortit, joissa hoito-ohjeet täsmentyvät edelleen. Niiden pohjana ovat Heinolan kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma sekä keskustan laatukäsikirja.

Ohjausryhmään ovat kuuluneet Heinolan kaupungilta:

Kehitysinsinööri Eija Grönqvist

Kaavoitusarkkitehti Irene Översti

Asemakaava-arkkitehti Essi Pekkarinen

Kaupunkimuotoilija Noora Kumpulainen

Kaupunginpuutarhuri Eve Vanne

Puistopuutarhuri Timo Laitinen

Museonjohtaja Riitta Koskinen

Vastaava tuottaja Saija Jäppinen

Tapahtumatuottaja Velkki Mykrä

Ympäristöasiantuntija Saku Ovaskainen

Työn on laatinut Sitowisella:

Kaisu Hynynen.

2 Lähtökohdat

Keskustan historiallinen puistovyöhyke on kiinteä osa Heinolan keskustan imagoa. Viihtyisä ja toimiva ympäristö palvelee sekä asukkaita että alueen yrittäjiä, tulee taltioituksi mediaan ja houkuttelee vierailemaan alueella uudestaan. Suunnittelualue on osa Heinolan kansallista kaupunkipuistoa (KKP). Se sisältyy valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY) -alueeseen "Heinolan Perspektiivi".

Heinolan keskustan puistoista on vuonna 2022 laadittu perusteellinen puistoselvitys, joka analysoi Heinolan keskustan historiallisten puistojen nykytilannetta sekä määrittelee niiden ominaispiirteitä ja kehittämistarpeita. Puistoselvityksessä tutkittiin Heinolan historiallisten puistojen alkuperäisten suunnitelmien säilyneisyyttä. Tärkeimmät puistojen historiaan vaikuttaneet asiat ovat maaherran residenssin historiaan liittyvät tapahtumat 1700-luvun lopulla sekä kylpylätoiminta 1800-luvun lopulta eteenpäin. Selvityksessä tärkeinä asioina on nostettu arvoympäristön ominaispiirteiden säilyttäminen, maisemakokonaisuuden turvaaminen, alueen virkistysarvojen säilyttäminen ja kehittäminen sekä matkailun edistäminen alueella.

Vuosien 2022-2025 välillä suunnittelualueella on ehtinyt tapahtua muutoksia. Kylpylän alueella kaavoitus on edennyt ja sen myötä osa lähtökohdista on muuttunut. Suunnitelmien tason tarkentuessa erilaiset puistojen toimintaan liittyvät näkökulmat täsmentyvät.

2.1 Heinolan kansallinen kaupunkipuisto

Heinolan keskusta-alueen puistot ja kauppias Lindholmin puutarha muodostavat kansallisen kaupunkipuiston (KKP) historiallisen, kaupunkikuvallisen ja toiminnallisen ytimen. Tämä hoito- ja kehittämissuunnitelma toteuttaa suoraan KKP:n hoito- ja käyttösuunnitelman keskusta-aluetta koskevia toimenpiteitä.

Suunnitelma kohdistuu KKP:n ydinalueella sijaitseviin historiallisiin puistoihin – Maaherranpuistoon, Kylpylänpuistoon, Rantapuistoon ja satama-alueeseen. Se ohjaa niiden hoitoa ja kehittämistä siten, että puistojen historialliset sommitelmat, akselit ja näkymät säilyvät ja vahvistuvat. Samalla suunnitelma tarkentaa arvopuistojen hoitoperiaatteita, tukee Jyrängönvirran rantapuistojen eheän kokonaisuuden vaalimista sekä edistää puistojen käyttöarvoa kaupunkilaisten yhteisinä, puolijulkisina tiloina.

Suunnitelma konkretisoi KKP:n tavoitteet kaupunkikuvallisesti merkittävien näkymien säilyttämisestä, kulttuuriympäristön vaalimisesta ja kansallisen kaupunkipuiston tunnistettavuuden vahvistamisesta keskusta-alueella.

2.2 Heinolan Perspektiivi

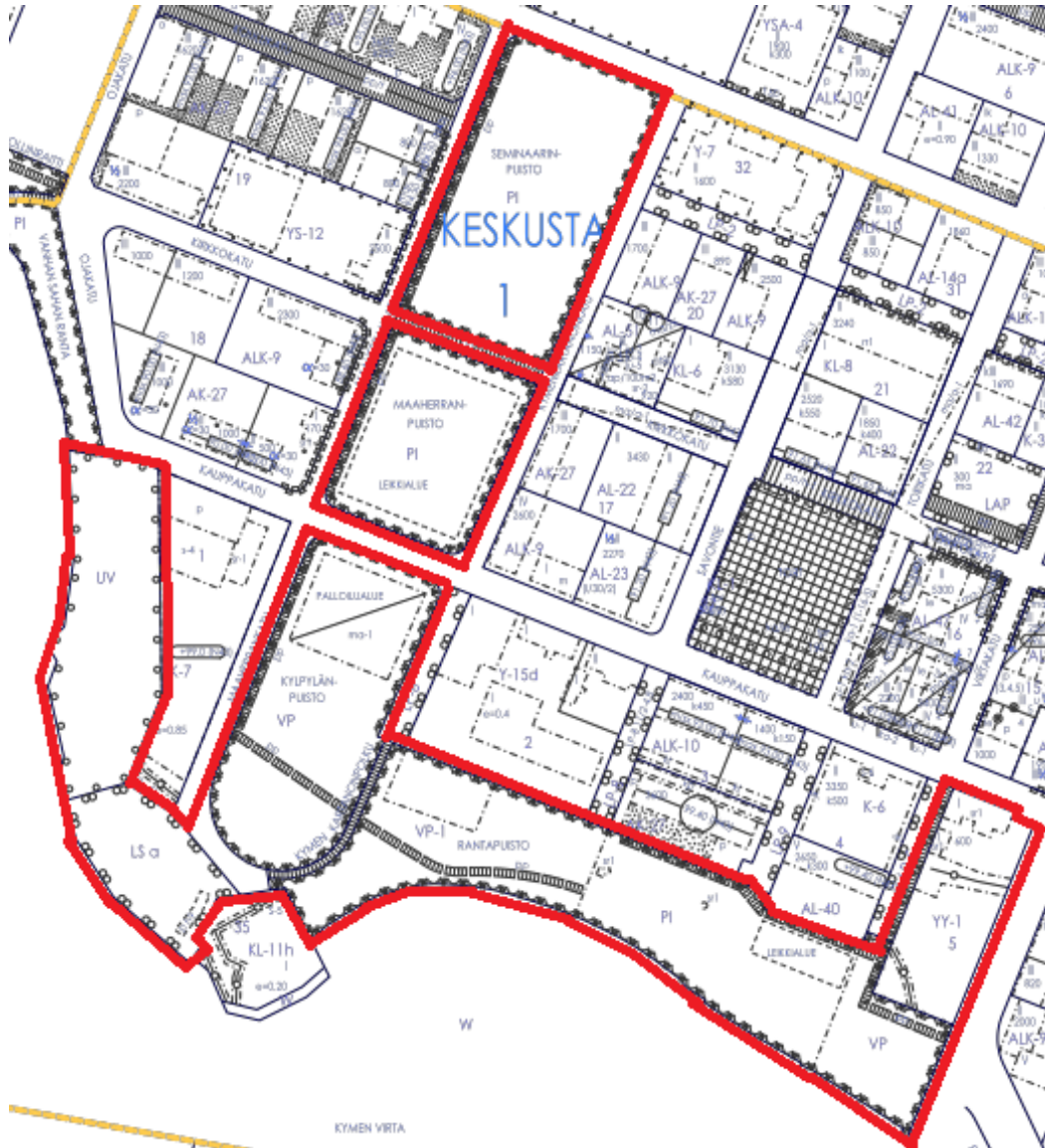
Heinolan Perspektiivi on yksi valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY). Perspektiivi eli nykyinen Maaherranpuisto on vuonna 1785 asemakaavaan merkityn maaherran residenssin keskeinen kaupunkitila. Uuden, vastaperustetun hallintokaupungin edustavaksi asemakaavalliseksi ratkaisuksi toteutettu Perspektiivi on Suomen ensimmäisiä uudentyypisiä julkisia puistoalueita.

Perspektiivin eteläinen pääte on nykyinen Heinolan Kylpylänpuisto ja pohjoinen pääte on Seminaarin alue. Puistokadun (nyk. Maaherrankatu) varrella on säilynyt yksi lääninhallinnon virkamiehille varatuille tonteille rakennetuista 1700-luvun lopun taloista, lääninkivalteri Aschanin talo puutarhoineen. Heinolan kaupunginmuseon käytössä olevat puurakennukset sijaitsevat Maaherrankadun varrella, aivan puiston vieressä.

Heinolan Perspektiivi on Vaasan Hovioikeudenpuistikon ohella toinen Suomessa 1700-luvun lopulla toteutetuista merkittävistä puistosommitelmista. Puiston nykyinen asu on 1800-luvun lopulta.

RKY-alueeseen liittyvät Jyrängönkosken rannalla 1800-luvun loppupuolella perustetut Kylpylänpuisto, Rantapuisto ja Heinolan satama. Residenssiajalta Rantapuistossa on säilynyt entisen maaherran puutarhan huvimaja.

2.3 Asemakaavoitus

Ote karttapalvelun ajantasa-asetusta-asetusta-asetusta. Suunnittelualueen rajausta esitetty punaisella.

Voimassa olevassa asemakaavassa Maaherranpuistona tunnettu alue jakautuu asemakaavassa kahteen osaan: Kirkkokadun ja Lampikadun väliseen Seminaarinpuistoon (PI istutettava puistoalue) ja Kirkkokadun ja Kauppakadun väliseen Maaherranpuistoon (PI istutettava puistoalue). Tästä kokonaisuudesta käytetään tässä selostuksessa nimeä Maaherranpuisto. Kirkkokatu on puiston kohdalla varattu pelkästään jalankululle ja pyöräilylle. Puisto on yhtenäinen, symmetrinen kokonaisuus Lampikadulta Seminaarin edestä Kauppakadulle saakka. Maaherranpuiston leikkialue on kaavassa tekstinä. Kaavassa on esitetty

13.8.2026

ohjeellisena jalankulkuväylä puiston puolelle Maaherrankadun varteen. Tätä reittiä ei ole rakennettu. Sen tieltä joutuisi poistamaan reunimmaisen puurivin.

Kylpylänpuiston (VP) asemakaavassa on esitetty PALLOILUALUE-tekstillä aikaisemmat tenniskentät. Näiden kohdalla on myös ma-1 -merkintä, alue joka on varattu maanalaiselle pysäköinnille. Maaherrankadun varteen nykyisen jalkakäytävän kohdalle on osoitettu jalankulun alue. Puiston poikki Kylpylältä Rantapuistoon on kaavassa osoitettu ohjeellinen yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.

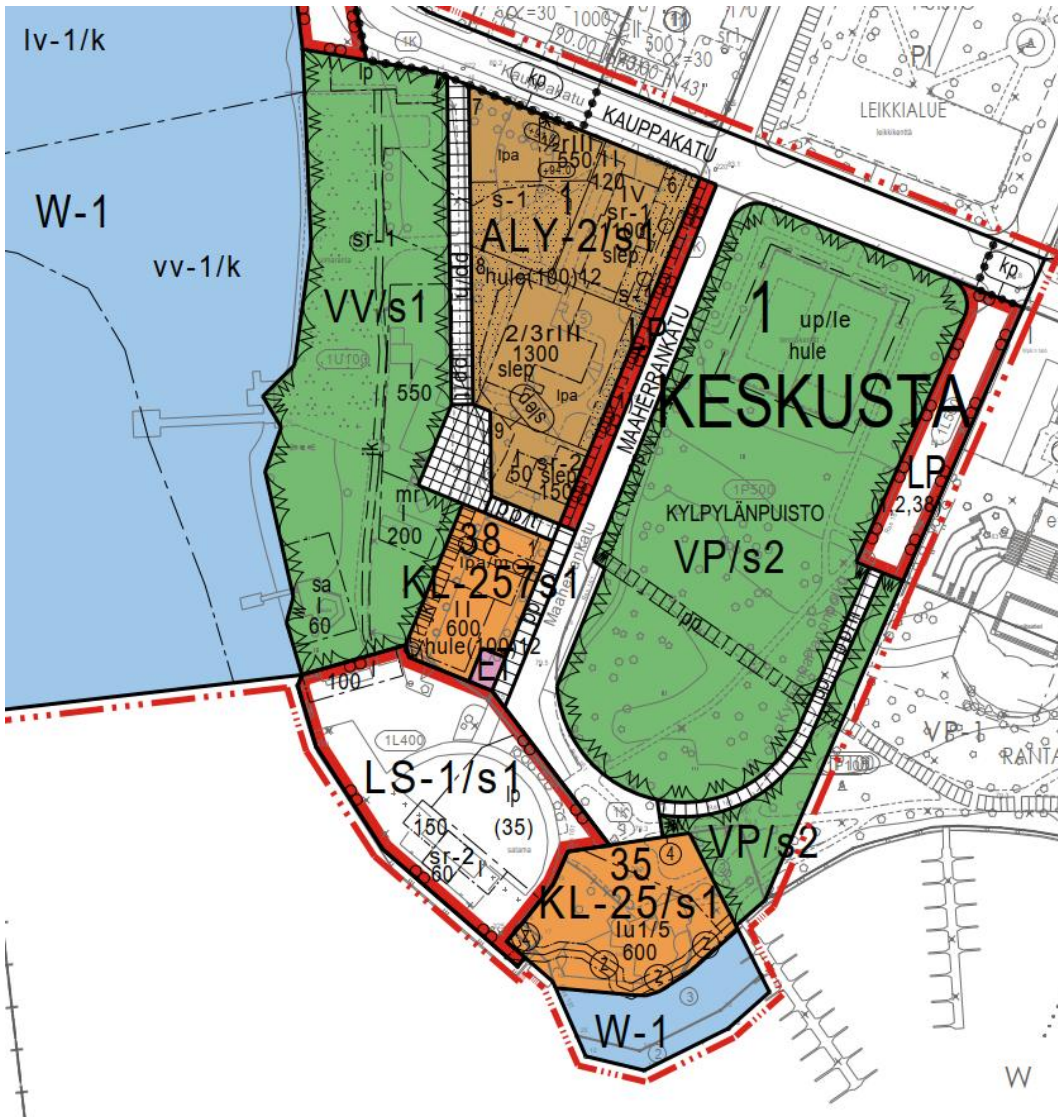
Kylpylän uimarannalla voimassa olevassa asemakaavassa ranta on esitetty merkinnällä uimalaitos- tai ranta-alue (UV). Rakennusalueet on esitetty kaavassa. Niillä ei nykyisessä kaavassa ole suojelustatusta.

Rantapuistoon (VP-1) on asemakaavassa sallittua rakentaa kesäteatteritoimintaa palvelevia kevytrakenteisia rakennuksia. Rantapuistoon on lisäksi osoitettu ohjeellisia kulkureittejä sekä muiden erilaisten toimintojen aluevarauksia.

Kauppias Lindholmin puutarha on asemakaavassa kulttuuritoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue (YY-1). Alueen rakennuksilla on suojelustatus. Tontin poikki kulkee kaksi kaapelivarausta ja sille saa sijoittaa 7 autopaikkaa.

Kaupungilla on käynnissä suunnittelualueutta koskeva asemakaavatyö. "Kylpylänranta 2" -niminen kaava on hyväksytty 2.2.2026, ja siitä on tehty valitus. Kaava ei siis ole lainvoimainen.

Tämä kaava kattaa Kylpylänpuiston, Kylpylän uimarannan, sataman sekä Rantapuiston läntisimmän osan. Ehdotuksessa Kylpylänpuistolle lisätään suojelustatus. Kylpylänpuiston rajaa muutetaan kaavaehdotuksessa puiston lounaisreunalla. Kylpylänpuiston pohjoisosan kenttien alle kaavaehdotus mahdollistaa hulevesien käsittelyjärjestelmän rakentamisen. Kylpylän uimaranta on ehdotettu puistoksi, jolla on suojelustatus. Kaavaehdotus myös varmistaisi tärkeiden jalankulun ja pyöräilyn kulkureittien säilymisen.

Puisto, jolla ympäristön ominaispiirteet tulee säilyttää. Alue kuuluu kansalliseen kaupunkipuistoon ja on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009, Heinola Perspektiivi).

Uimaranta-alue, jolla ympäristön ominaispiirteet tulee säilyttää. Alue kuuluu kansalliseen kaupunkipuistoon ja on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009, Heinola Perspektiivi). Uimarannan aita on säilytettävä.

Ote Kylpylänranta 2 asemakaavaehdotuksesta

2.4 Hoito ja kehittäminen

Puistojen **hoitaminen** on jatkuvaa toimintaa. Hoidon tarkoitus on säilyttää puiston nykyinen kunto, viihtyisyys, turvallisuus ja käytettävyys. Hoito on toistuvaa, rutiininomaista, usein kausiluontoista työtä. Hoitoon budjetoidaan rahaa jokaiselle vuodelle.

13.8.2026

Kehittämistoimenpiteet ovat projektimaisia, kertaluonteisia ja toteutussuunnittelua vaativia hankkeita. Historiallisen puiston kehittäminen säilymisen näkökulmasta tarkoittaa sellaisia hankkeita, jotka palauttavat, turvaavat tai vahvistavat puiston kulttuurihistoriallisia, maisema- ja luontoarvoja samalla huomioiden nykyiset käyttötarpeet ja kestävyys. Näille toimenpiteille tarvitaan usein investointirahoitusta.

Puistot ovat hoitoluokkaa A1, joka vastaa nykyisen RAMS-kunnossapitoluokituksen R1 Rakennettu arvoviheralue -määritelmää. Hoitoluokitusta ei muuteta.

Heinolan keskusta-alueen puistoselvityksessä vuodelta 2022 on annettu suunnittelualueen puistoille ja puutarhalle kehittämissuositukset. Nämä ovat olleet tärkeä lähtökohta nyt laaditulle hoito- ja kehittämissuunnitelmalle. Kasvillisuuden kehittämiseen, historiallisten piirteiden vahvistamiseen, yhtenäisyyteen sekä puuttuviin ja selkeytettäviin reitteihin liittyvät asiat on huomioitu. Osa selvityksen huomioista oli jo toteutettu tätä suunnitelmaa laadittaessa.

2.5 Tapahtumat ja toiminnot alueella

Heinolan keskustan historiallisten puistojen alueella järjestetään vuosittain useita erilaisia tapahtumia. Lisäksi suunnittelualueella ja aivan sen välittömässä läheisyydessä on muun muassa pysyvää kahvila- ja ravintolatoimintaa sekä museoita. Puistojen suunnittelussa pyritään varmistamaan tapahtumien tarpeet erityisesti sähkön saatavuuden osalta. Samalla varmistetaan, että puistoihin asennettavat uudet tekniset laitteet parhaalla mahdollisella tavalla sopeutuvat historialliseen ympäristöön.

Alla on listattuna tämänhetkiset tapahtumat ja toimijat puistoissa tällä suunnittelualueella. Tulevaisuudessa on mahdollista, että tapahtumat ja toimijat alueella muuttuvat.

- Unelmien Heinola, Maaherranpuisto
- Rantapuiston, Kylpylänpuiston ja Maaherranpuiston valofestivaali
- Kalamarkkinat satamassa
- Kammotusten karnevaali
- Street-food tapahtumat
- Uimarannan tapahtumat
- Rollaattoriralli

SITOWISE

- Uuno Kailaan lakitus vappuna

Kahvilat, museot, kioskit

- Museo kauppias Lindholmin puutarhassa
- Kahvila- ja ravintolatoiminta satamassa
- Kioskitoiminta uimarannalla
- Sauna uimarannalla
- Rantapuiston huvimajan kahvilatoiminta
- Lääninkivalteri Aschanin talo, museo ja pihakahvila

2.6 Pelastus

Suunnittelualueella on muutamia pelastusreittejä. Näiden toimintaan ei tässä työssä ole esitetty muutoksia. Uimarannan pelastusreitti toimii rannan pohjoisesta sisäänkäynnistä. Kesäteatterille pääsee ajamaan teatterin huoltoajoreittejä. Satamaan on suurille ajoneuvoille mitoitettut liittymät. Ranta-Casino-ravintolan liikennejärjestelyihin ei tässä työssä ole ehdotettu muutoksia.

Pelastustielle ei saa sijoittaa kiinteitä esteitä liikenteen estämistä varten. Mikäli jatkossa olisi tarpeen lisätä ajonestorakenteita, niin hyväksyttävänä ratkaisuna voidaan pitää jousikuormitteista ajopuomia.

2.7 Katualueet

Kadut eivät kuulu tämän työn aluerajaukseen. Katualueille tuleville toimenpiteille täytyy tehdä aina erillinen katusuunnitelma. Osa kaavoituksen kautta tulevista pysäköintijärjestelyistä sivuaa myös työn kohteena olevia puistoja. Lisäksi työn yhteydessä nousi esiin erilaisia kehittämistoiveita liittyen puistojen viereisiin katualueisiin.

Maaherranpuiston ja Kylpylänpuiston keskiakselille on katualueille ehdotettu suojateitä, jotta kulku pitkin puistojen historiallista keskikäytävää olisi luonteva ja jatkuva.

Katualueille eri kohtiin toivottiin saadussa palautteessa rakenteellista hidastusta. Näistä toiveista on osoitettu suunnitelmakartalla tulevaisuuden suuntaviivoina katusuunnittelua varten: korotetut suojatiet Maaherranpuiston keskiakselilla Lampikadulla ja Kauppakadulla sekä korotettu suojatie Maaherrankadulla uimarannan sisäänkäynnin kohdalla. Myös esitettiin yleisempi toive korotusten ja ajohidasteiden asentamisesta Maaherranpuiston ympäröiville kaduille.

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

SITOWISE

13.8.2026

Maaherrankadun varteen Kylpylänpuiston puolelle kaavaehdotuksessa osoitetut mahdolliset tulevaisuuden pysäköintijärjestelyt vaikuttavat Kylpylänpuistoon. Kylpylänpuiston historiallinen kaavaraja siirtyisi hieman pysäköinnin kohdalla, ja katualue laajenisi. Uusi rajausta poikkeaa alkuperäisen puistoakselin suoralinjaisesta reunasta.

Kymenkartanonkadun viistopysäköinti ulottuu hieman puiston puolelle. Puistossa kasvaa tällä kohdalla arvokas, vanha lehmusrivistö. Lehmusten kunto ei vielä kymmeneen vuosiin vaadi tämän puurivin uusimista, ja koska rivi nyt sijaitsee historiallisella linjalla, ei puurivin paikkaa myöskään jatkossa pidä muuttaa.

3 Kasvillisuus

Rantapuiston puukujanne. Oikeassa reunassa taustalla tsaarinpoppeli.

3.1 Puusto historiallisissa puistoissa

Heinolan keskustan historiallisissa puistoissa kasvaa puurivejä, kujanteita ja vapaasti kasvavaa puustoa. Puusto on kartoitettu, puiden lajit, kunto ja suunnitelmat tulevaisuuden osalta ovat paikkatietona kaupungilla. Puiden seuranta on säännöllistä.

Puurivien yhtenäisyyttä on puutarhataiteellisesti pidetty tärkeänä arvona; tasavälein istutetut samanikäiset, -näköiset ja -kokoiset puut muodostavat näyttävän kokonaisuuden. Käsitykset puurivien ylläpitämisen tavoitteista ovat vaihdelleet. Yhtenäisyyden vaatimuksen rinnalle on noussut ekologisten arvojen sekä yksittäisten vanhojen puiden merkityksen korostaminen.

Puusto on vaihtunut, uudistunut ja muuttunut puistojen historian aikana. Puusto on tälläkin hetkellä puistoissa eri ikäistä. Tällä hetkellä vanhimmat puut ovat

13.8.2026

kaksi Rantapuiston tsaarinpoppelia, joista toinen on tilavuudeltaan Suomen suurin puu. Uusia istutuksia on tehty puistoihin aivan viime vuosinakin. Puistojen jatkuvuuden kannalta puuston lakea ikäjakauma on hyvä asia.

Kaupunkiympäristössä huonokuntoiset, lahot ja rakennevikaiset puut ovat myös turvallisuusriski. Maanomistajan eli kaupungin on huolehdittava siitä, ettei puista aiheudu kaupungissa vaaraa ihmisten terveydelle tai omaisuudelle. Puuston kuntoa seurataan ja arvioidaan jatkuvasti. Suunnitelman tavoitteena on, ettei yhtäkkisiin, suunnittelemattomiin puiden poistoihin esimerkiksi lintujen pesimäaikaan jouduttaisi. Kuitenkin jatkuvakin tarkkailu ja etukäteen suunniteltu puiden uusiminen voi jossain tapauksessa johtaa siihen, että puuyksilö yhtäkkiä muodostaa sellaisen riskin, että se on poistettava kiireisenä hätäpoistona. Eri puulajit ovat ikääntyessään eri tavoin riskialttiita. Joissain tapauksissa puiden kunto ei näy päällepäin. Ikääntyneitä puita on mahdotonta saada täysin riskittömäksi.

Puurivien kunnossapito tarkoittaa elinvoimaisuuden turvaamista pitkällä aikavälillä. Se toteutuu kahdella päämenetelmällä: **Jatkuvassa kasvattamisessa** poistetaan huonokuntoisia puita ja täydennetään aukkoja. Nuorten puiden riveissä täydennykset sulautuvat ajan myötä yhtenäiseksi, mutta vanhoissa riveissä kokoerot näkyvät. Säilyviä puita hoidetaan ja seurataan. **Uudistamisessa** vaihdetaan suunnitelmallisesti merkittävä osa puista tai kaikki puut kerralla. Samalla tarkistetaan lajivalinnat, paikat ja istutusvälit sekä kunnostetaan kasvualustat. Uudistaminen tuottaa yhtenäisen puurivin, mutta sen kaupunkikuvallinen muutos on suuri ja pitkäkestoinen.

Kasvillisuus on alati muuttuvaa ja ikääntyvää. Tässä työssä on päädytty siihen, että puistojen puurivejä uudistetaan jatkuvan kasvatuksen menetelmällä. Tätä periaatetta täytyy aika-ajoin – vaikkapa parin kymmenen vuoden välien – arvioida uudelleen. Vaikka nyt on valittu olevaa puustoa säilyttävä menetelmä, saattaa tulevaisuudessa tulla tilanteita, missä jossain kohdassa jaksottainen kokonaan uudistaminen tuottaa oikean lopputuloksen.

Suunnittelualueen puistoissa kasvaa muutamia erilaisten asioiden muistoksi istutettuja muistopuita. Nämä ovat historiallisissa kohteissa monesti ristiriidassa alueen alkuperäisen ilmeen säilyttämisessä. Työn aikana on päätetty, että näille löydetään sopiva paikka historiallisen keskustan puistojen ulkopuolelta, esimerkiksi Möljänpuistosta.

3.2 Nurmet ja niityt

Historiallisten puistojen ja puutarhojen nurmipinnat ovat eri aikoina olleet ulkonäöltään ja käyttötarpeiltaan erilaisia. Niitä on ohjannut tavoiteltu ulkonäkö, ylläpidon reunaehdot ja nykyään myös ekologiset näkökulmat. 1700-luvulla ja vielä 1800-luvun alkupuolella nurmialueita hoidettiin pääasiassa laiduntamalla tai niittämällä. Nurmi oli yleensä luonnonmukaisempi ja pidempi kuin myöhemmin aikoina. Edustuspuistojen nurmikoita katseltiin ensisijaisesti käytäviltä ja rakennuksista käsin, eikä niitä ollut tarkoitettu aktiiviseen käyttöön. 1800-luvulla kehitettiin ensimmäiset mekaaniset ruohonleikkurit. Tämä mahdollisti aiempaa suurempien nurmialueiden säännöllisen leikkaamisen, ja aikaisempaa tasaisemman ulkonäön. Tämän myötä lisääntyi myös nurmikoiden käyttö kävelyyn ja puutarhapeleihin.

Nykytilassaan suunnittelualueen nurmikot ovat kaikki hoidettuja, lyhyenä pidettäviä nurmikoita. Ajatuksena on, että niiden hoitotasoa muokataan, ja niistä kehitetään hoidon keinoin kukkivampia, hieman nykyistä pidempiä nurmikoita ja niittymäisiä alueita. Kylpylän uimaranta pidetään jatkossakin koko kesän lyhyenä, alueen toimintaan sopivana. Muualla nurmi pidetään noin 10-20 cm korkuisena, ja leikkausväliä harvennetaan hiukan nykyisestä. Tällä tavoitellaan 1700-1800 luvun nurmipintojen ulkonäköä. Leikkuu ajoitetaan siten, että tapahtumien aikaan tarvittavilla alueilla nurmikot ovat käyttöön sopivassa pituudessa, melko lyhyenä. Rajatuissa kohdissa Rantapuistossa nykyiset nurmet muutetaan hoidon keinoin niityksi, jota niitetään jatkossa muutaman kerran kesässä, kukkivia kasveja suosien. Samalla se lisää alueen biodiversiteettiä. Niittyä on esitetty kohtiin, missä oleskelua halutaan vähentää, vasten tontteja sekä puuvanhusten alle.

Niittykohdissa kulkevien käytävien reunat ajetaan nurmeksi leikkurin leveydeltä, jotta alue näyttää huolitellulta ja käytävällä on huoletonta kulkea. Niityn pitkät heinät eivät lakoa käytävälle, eivätkä punkit viihdy aivan käytävän reunassa.

Kylpylänpuiston nurmialuetta nykyisellään.

3.3 Luonnon monimuotoisuus suunnittelualueella

Suunnittelualue on Heinolan keskustan rakennettua, hoidettua puistoympäristöä, jossa luonnon monimuotoisuusarvot liittyvät erityisesti vanhaan ja monilajiseen puustoon, suuriin yksittäispuihin, rantavyöhykkeisiin, puuston jatkuvuuteen, pönttöihin, kolopuihin sekä puistojen muodostamiin viheryhteyksiin. Pääosin alue ei ole luonnontilainen, mutta sillä on merkitystä kaupunkiluonnon elinympäristöjen, lajiston liikkumisen, pölyttäjien, linnuston, lepakoiden sekä maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan puuston kannalta.

Kansallisen kaupunkipuiston aineistoissa suunnittelualueen puistoalueiden erityispiirteenä on mainittu poikkeuksellisen suuri ja arvokas puusto. Suunnittelualueella tämä näkyy erityisesti kookkaina yksittäispuina, puulajiston monipuolisuutena ja vanhojen puistojen kerroksellisena rakenteena. Suunnittelun tavoitteena on säilyttää arvokasta puustoa, turvata puiden kasvuedellytykset,

13.8.2026

ylläpitää puustoisia yhteyksiä ja lisätä hallitusti monimuotoisuutta tukevia kasvillisuusrakenteita, kuten kukkivia nurmi- ja reunavyöhykkeitä sekä pensas- ja puuistutuksia ekologisesti tarkoituksenmukaisissa kohdissa.

Virkeä-hankkeen (NBS) tarkastelussa alueelle on tunnistettu avointen alueiden viheryhteystarve. Hoito- ja kehittämissuunnitelmassa tämä huomioidaan siten, että avoimia alueita ei käsitellä pelkästään nurmipintoina, vaan osana ekologista yhteysverkostoa. Viheryhteyttä voidaan vahvistaa niittohoidon eriyttämisellä, kukkivien kasvillisuusjaksojen lisäämisellä, puu- ja pensasryhmillä sekä hulevesiä viivyttävillä tai imeyttävillä luontopohjaisilla ratkaisuilla.

Suunnittelualueella huomioidaan lepakoita koskevat selvitykset ja viranomaistiedot. Lepakoiden kannalta keskeistä on säilyttää mahdollisten päiväpiilo- ja levähdyspaikkojen, pönttöjen, kolopuiden, rantavyöhykkeiden ja puustoyhteyksien muodostama toiminnallinen kokonaisuus. Liito-oravan osalta alueelta on yksittäinen aiempi näköhavainto, mutta ei selvityksessä rajattua esiintymisaluetta. Havainto huomioidaan yleisenä lähtötietona vanhan puuston ja viheryhteyksien säilyttämisessä. Tarkemmissa toteutustoimissa varmistetaan, ettei toimenpiteillä heikennetä luonnonsuojelulain suojaamia lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alueelle lisätään linnunpönttöjä ja lepakkopönttöjä.

Hoidettujen nurmipintojen muutos kukkivammiksi kasvillisuusalueiksi herättää usein asukkaissa myös huolta ja vastustusta. Aiheesta on syytä tiedottaa ja uutisoida mahdollisimman laajasti. Hyvä keino on asentaa alkuvaiheessa muutoksesta ja sen syistä kertovia opastauluja paikkoihin, missä tiheä nurmenleikkuu muutetaan harvemmin tapahtuvaksi kohdennetuksi hoidoksi.

4 Kalusteet ja varusteet

Heinolan keskusta-alueen puistoissa on penkkejä ja jäteastioita, sähköön liittyviä muuntamoita sekä jakokaappeja, valaisimia, opasteita, istutusastioita sekä pyörätelineitä. Tavoitteena on, että keskustan historiallisissa puistoissa olisi jatkossa yhtä, historialliseen ilmeeseen hyvin soveltuvaa, kiinteästi asennettavaa penkkimallia. Myös jäteastiat ovat jatkossa yhtenäiset.

Sopivaa varustusta on jo käytössä puistoissa. Nykyinen Maaherranpuiston penkkimalli sopii erittäin hyvin historiallisiin kohteisiin, ja se on saatavana myös kiinteästi asennettuna. Tämä on erityisen tärkeää Rantapuistossa, uimarannalla ja leikkipaikalla. Myös Maaherranpuiston nykyiset jäteastiat sopivat ympäristöönsä hyvin. Jäteastiaksi valitaan nykyistä ilmeeltään vastaava malli, jossa on myös lajittelumahdollisuus sekä lintujen pääsyn estävä läppä.

Pyörätelineinä käytetään runkolukittavaa metallista syväperustettavaa mallia, keskeisillä alueilla värisävyinä tumman harmaa.

Muuntamoiden ja jakokaappien värytys on tällä hetkellä melko kirjavaa. Värytyksen yhtenäistämisestä on käytävä keskustelua energialaitoksen kanssa. Tavoitteena on, että ennen pitkää kaikki kaupunkikeskustaan sijoittuvat laitteet olisivat hillityn sävyisiä ja yhtenäiseen ilmeeseen sopivia.

Puistoissa on nyt erityisesti muistomerkkien yhteydessä, paikoin muuallakin, erilaisia irtoruukkuja. Poistetaan nämä historiallisista puistoista. Sataman alueella voidaan ajoesteena käyttää myös kausikasviruukkuja, mikäli se jatkossa on tarpeen.

Puistoihin voidaan lisätä taideteoksia sopiviin paikkoihin. Taide voi muodostaa ajallisesti jatkuvan kerroksen puistoissa.

Puistoissa on tällä hetkellä useita eri tyyppisiä opastauluja. Tässä työssä on myös tunnistettu tarpeita uusille opasteille. Nykyiset opastaulut tulisi inventoida ja tarkistaa, että mitkä niistä edelleen ovat ajankohtaisia. Opastaulut uusitaan yhtenäisen mallisiksi. Uudet aiheet, joille tarvitaan opastaulut:

- Maaherran residenssin historia ja vaiheet
- Maaherran puiston historia
- Kauppias Lindholmin puutarhan tarina

4.1 Valaistus ja sähköistys

Puistoissa on tällä hetkellä käytävien yleisvalaistusta ja erilaisten kohteiden, mm. yksittäisten puiden sekä patsaiden kohdevalaistusta. Lisäksi puistoihin tulee valoa ympäröiviltä katualueilta. Osa kohdevalaisimista ei tällä hetkellä toimi. Osa vanhoista pylväsvalaisimista on tulossa uusimisikään. Puistojen lukuisiin tapahtumiin liittyy erikois- ja kausivalaistusta, joiden tarpeisiin puistoissa on tapahtumasähköä. Sähköä tarvitaan tapahtuma-aikana myös muuhun kuin valaistuksen käyttöön.

Käytävävalaisimien uusimiseen valitaan ulkonäöltään nykyisiä vastaava, historialliseen ilmeeseen soveltuva malli. Uusimiset tehdään sopiva aluekokonaisuus kerrallaan. Aluekokonaisuuksien rajaukset on syytä miettiä siten, että mahdollinen valaisinmallien poistuminen markkinoilta ei aiheuta suuria haasteita. Valittavien valaisimien tekniikka tulee olla nykyisten tarpeiden ja toiveiden mukainen. Sopiva valon sävy on lämmin valkoinen 2700K. Valaisimissa käytetään himmeää lasia.

Tapahtumasähkölle tarvitaan uusi piste Rantapuistoon. Sijainti tarkentuu myöhemmässä suunnittelussa, mutta sopiva sijoituspaikka on Rantapuiston Kaivokadun puoleisessa päässä. Tarkempi sijainti pitää miettiä niin, että paikka on keskeinen, mutta kuitenkin päänäkyviltä sivussa.

Kohdevalot korjataan siltä osin, kun ne eivät toimi. Kohdevalaistusta ei ole tarpeen lisätä. Kohdevalaisimina voidaan uusittaessa käyttää tarkoituksenmukaisia, kestäviä ja helposti huollettavia tuotteita. Niiden ei tarvitse olla historiallisen näköisiä. Valaistuslaitteet ovat tumman harmaita, päiväsaikaan mahdollisimman huomiota herättämättömiä.

Kun leikkipaikka uusitaan, suunnitellaan uuden leikkipaikan valaistukseen erikoisvalaistusta ja leikillisiä elementtejä. Valaistuksen kokonaisuus mietitään siten, että se hienovaraisesti soveltuu historialliseen ympäristöön.

Valaistuksen suunnittelussa sovitetaan yhteen puistojen turvallinen käyttö, esteettömyys, kaupunkikuva, kulttuuriympäristön arvot ja luontoarvot.

Erityisesti rantavyöhykkeet, puustoiset yhteydet, lepakoille soveltuvat rakennukset, kolopuut ja pöntöt sekä muut hämärinä säilyvät kasvillisuusalueet ovat kohteita, joissa valon määrää ja leviämistä tulee rajoittaa.

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

SITOWISE

13.8.2026

Valaistus toteutetaan alas suunnattuna, häikäisyä ja valon hajautumista rajoittavana, himmennettävänä sekä ajastettavana. Valoa ei suunnata vesialueelle, rantapuustoon, rakennusten räystäälle, mahdollisiin päiväpiilokohteisiin, pönttöihin, kolopuihin tai puustoyhteyksiin.

Kylpylän alueen rakennusten ympärillä valaistus pidetään mahdollisimman vähäisenä erityisesti lepakoiden aktiivikaudella 1.5.–31.8. Mikäli valaistuksen lisääminen on turvallisuuden tai käytettävyyden vuoksi välttämätöntä, ratkaisu suunnitellaan kohdekohtaisesti siten, että säilytetään pimeät tai hämärät kulkuyhteydet ja ehkäistään valon leviäminen ekologisesti herkille alueille. Valaistuksen muutokset arvioidaan yhdessä puuston, reittien, rakennusten ja tunnettujen luontoarvojen kanssa.

Valokuvassa historialliseen ympäristöön erittäin hyvin sopiva penkki, valaisin ja jäteastia.

5 Maaherranpuisto

Maaherranpuiston suunnitelmakuva.

13.8.2026

Maaherranpuiston nykyinen käytäväverkosto on peräisin 1990-luvun kunnostuksesta. Keskikäytävä on käytävistä vanhin ja säilynyt alkuperäisellä paikallaan. Reitistö toimii hyvin puiston läpikulkuun. Siinä korostuvat diagonaalireitit kohti keskustaa. Myös alueen pohjoispuolelle sijoittuva Seminaarin alue on osa alkuperäistä, historiallista puistovyöhykettä. Sitä ei kuitenkaan käsitellä tässä työssä.

Suunnitelmassa esitetään Kirkkokadun ja Koulukadun välisen diagonaalikäytävän poistoa, koska suunnitelman tarkoituksena on palauttaa symmetriaa puiston käytäväjärjestelyihin. Vastaavan kulkusuunnan diagonaalinen yhteys säilyy Kirkkokadun ja Lampikadun välisenä.

Käytävät ovat jatkossakin pääosin kivituhkapintaisia, nykyiset kivetyt alueet säilyvät kiveyspintaisina. Mikäli jatkossa syntyisi tarve kivetä kulkupintoja, käytetään nykyisen kaltaista luonnonkiveystä.

Leikkipaikka poistetaan tästä puistosta. Tilalle rakennetaan kivituhkapintainen aukio, jota voidaan käyttää erilaisiin toimintoihin ja tapahtumiin. Aukiolle sijoitetaan uusia penkkejä ja opastaulu, jossa kerrotaan residenssirakennuksen historiasta. Aukio on aikoinaan ollut markkinapaikka, sittemmin pallokenttä ja talvisin rusettuluistelupaikka. Aukio toimii jatkossa Maaherranpuiston tapahtumien lisätilana.

Puistoon lisätään uusia penkkejä käytävien varteen ja muutamia nykyisiä penkkejä siirretään. Jäteastiat ovat sopivalla tiheydellä nykyään. Nykyiset astiat sopivat historialliseen puistoon hyvin. Kun on aika uusia niitä, valitaan uusi malli kuten kappaleessa 4. *Kalusteet ja varusteet* on esitetty. Betoniset istutusruukut poistetaan.

Ympyräsommitelmia on puistossa neljä ja kolmessa niistä on taideteos. Neljänteen ympyrään sopisi esimerkiksi residenssin perustajan Kustaa III rintakuva – tai muut sopiva teos. Tammenlehväkivi on nurmikolla ja sille voidaan tarvittaessa tehdä kapea noppakiveys ympärille kunnossapidon helpottamiseksi.

Maaherranpuiston puurivit säilytetään ja uudistetaan siten, että nykyiset aukkokohdat saadaan täydennetyksi ja rivien suoruutta parannettua. Unelmien Heinola -tapahtumalavan kohdalla jätetään tilaa puuriveihin, jotta lavajärjestelyt onnistuvat jatkossakin. Jos Maaherranpuiston pohjoispäätyä ei enää vuosien

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

SITOWISE

13.8.2026

saatossa hyödynnetä tapahtuma-alueena, istutetaan koivurivit kokonaisiksi myös tällä hetkellä lavalle varatun tilan alueelta.

Vapaasti rivien ulkopuolella kasvavaa puustoa poistetaan sitä mukaa, kun puusto tulee poistokuntoiseksi, tai kun vapaasti kasvavat puut haittaavat rivissä kasvavien puiden menestymistä. Näitä puita ei jatkossa uusita, eikä rivien väleihin istuteta uutta puustoa.

Pensasryhmiä poistetaan näkyvyyden parantamiseksi. Osa poistettavista pensaista on tarkkailtavaa vieraslajia isotuomipihlajaa. Muuntamon vierelle istutetaan uusia pensaita muuntamorakennusta maisemoimaan. Pensasryhmien alustat hoidetaan siten, että nurmi pensasryhmien ympärillä kantataan säännöllisen muotoiseksi, siistiksi rajaukseksi.

Puiston käytävien risteyskohtien ympyräsommitelmiin suunnitellaan uudet perennaistutukset 1800-luvun tyyllisen kausikasvi-istutuksen tapaan. Kausikasvillisuutena näiden ympyröiden kunnossapito olisi epäekologista ja veisi turhaan resursseja muulta kunnossapidolta. Sopivilla perennavalikoimilla saadaan aikakauden tyyliin sopiva ilme ja mahdollisimman pitkä kukinta-aika.

Puiston nurmia kehitetään hoidon keinoin kukkivan nurmen suuntaan. Leikkausajankohdat sovitetaan myös erilaisten tapahtumien mukaan.

Kuvassa Maaherranpuiston käytäväverkostoa.

6 Leikkipaikan uudistaminen ja sijoittuminen

Heinolan keskustan puistoakselilla on jo pitkään ollut leikkipaikka ja pelialue. Kaavassa leikkipaikka on osoitettu nykyiselle paikalleen Kauppakadun pohjoispuolelle. Kauppakadun eteläpuolelle Kylpylänpuistoon on osoitettu palloilualue, ja siinä on aivan viime vuosiin saakka sijannut tenniskenttäalue. Kentät ovat huonokuntoisina ja käyttöä vaille jääneinä poistettu hiljattain. Samalla on poistettu kenttää rajanneet pensasistutukset.

Tässä suunnitelmassa esitetään leikkipaikan siirtoa Kylpylänpuiston puolelle. Kauppakadun varrella puistoakselilla on alkuperäisessä kaavassa ajateltu sijaitsevan maaherran residenssi. Sitä ei kuitenkaan koskaan rakennettu puistoakselin päätteeksi, kuten tarkoitus oli, vaan residenssirakennus sijoittui toisaalle kaupunkiin.

Nykyinen leikkipaikka on kunnostettu 2020-luvun alussa. Tällä siirrolla ei näin ollen ole kiire. Leikkipaikasta ja aukiosta tarvitaan toteutus suunnitelma. Tärkeä lähtökohta uuden leikkipaikan suunnitteluun on alueen historiallisen ilmeen huomioiminen. Keskustan vanhoja rakennuksia voidaan käyttää uuden

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

SITOWISE

13.8.2026

leikkipaikan ideoinnin lähtökohtana. Leikkivälinevalmistajat pystyvät toimittamaan välineitä, joiden ulkonäkö seurailee paikallisia merkkirakennuksia leikkipuistoon sopivassa mittakaavassa. Leikkivälineet ja turvallisuuden takia välttämättömät aitaukset on sovitettava kaupungin historialliseen arvoympäristöön. Puiston keskiakseli pitää säilyttää kulkureittinä ja puistoa rajaavat puurivit yhtenäisinä. Suunnitelmassa on ehdotettu puistoa leikkipaikan rajaukseksi keskiakselia kulkevan reitin vierelle.

Leikkipaikan suunnittelussa huomioidaan arvokas historiallinen ympäristö, ja Heinolan historiallisten rakennusten mukaiset uudet varusteet. Esimerkkikuvassa vanhan kaivon mukaan luonnosteltu leikkiväline.

SITOWISE

486/10.03.01.02/2026

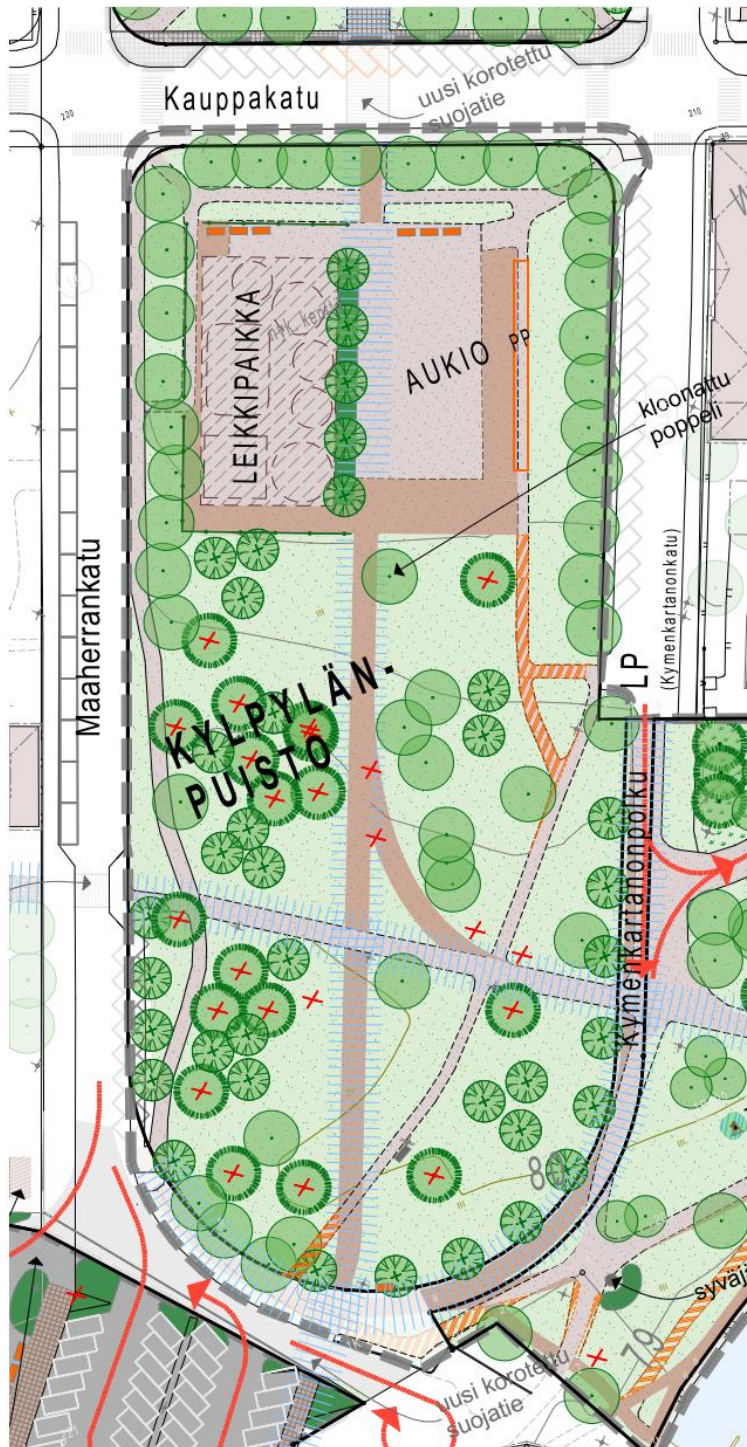
Julkinen

13.8.2026

Nykyinen leikkipaikka Maaherranpuiston eteläosassa.

7 Kylpylänpuisto

Kylpylänpuiston suunnitelmakuva.

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

SITOWISE

13.8.2026

Kylpylänpuisto yhdistää Maaherranpuiston akselisommitelman ja vapaamuotoisemman Rantapuiston. Puiston pohjoisosa on avoin ja puurivien rajaama, ja eteläosassa on vapaasti kasvavaa puustoa. Pohjoisosassa on tällä hetkellä avoin kivituhkapintainen kenttä, jota rajaavat vanhat puurivit.

Entisestä pelialueesta tehdään paikka leikille. Alueelle on mahdollista sijoittaa myös kuntoiluvälineitä. Pohjoisosaan sijoitetaan myös pyöräpysäköintiä. Alue suunnitellaan siten, että se sopeutuu historialliseen arvoympäristöön. Maanpäällisten ja maan alle rakennettavien järjestelmien suunnitelmat on laadittava siten, että ne eivät ole ristiriidassa keskenään. Myös töiden toteutusjärjestys on sovittava toisiinsa. Muutoksissa on huolehdittava siitä, etteivät olevan puuston vesiolosuhteet muutu, eikä puiden juuristoalueella kaiveta.

Keskiakselille on suunniteltu uusi käytävä Kauppakadulta satamaan. Tämä uusi käytävä edistää kävelyä ja pyöräilyä. Se myös lisää viihtyisän kulkureitin keskustasta veden äärelle. Nykyiset käytävät pääosin säilytetään.

Lisätään uusia penkkejä käytävien varrelle ja pohjoisosan toiminnallisille alueille. Jäteastiat ovat sopivalla tiheydellä nykyään. Nykyiset astiat sopivat historialliseen puistoon hyvin. Kun on aika uusia niitä, valitaan uusi malli kuten kappaleessa 4. *Kalusteet ja varusteet* on esitetty.

Nykyistä puustoa poistetaan puiston keskiakselilta niin, että näkymä satamaan avautuu. Puiston kaarevaan eteläosaan istutetaan koivukaari. Uutta puustoa istutetaan reuna-alueille, ja leikkipaikan eteläreunalle varjoisuuden lisäämiseksi. Tavoitteena puuston määrän hienoinen vähentäminen erityisesti keskiakselilta. Puiston puustoa kehitetään lehtipuuvaltaisempaan suuntaan, havupuita ei uusita kun niitä kuntonsa puolesta poistetaan. Pohjoisosaa rajaavat puurivit eivät kaipaa täydennystä juuri nyt, mutta ne pidetään yhtenäisinä jatkossakin.

Puiston nurmia kehitetään hoidon keinoin kukkivan nurmen suuntaan. Leikkausajankohdat sovitaan myös erilaisten tapahtumien mukaan.

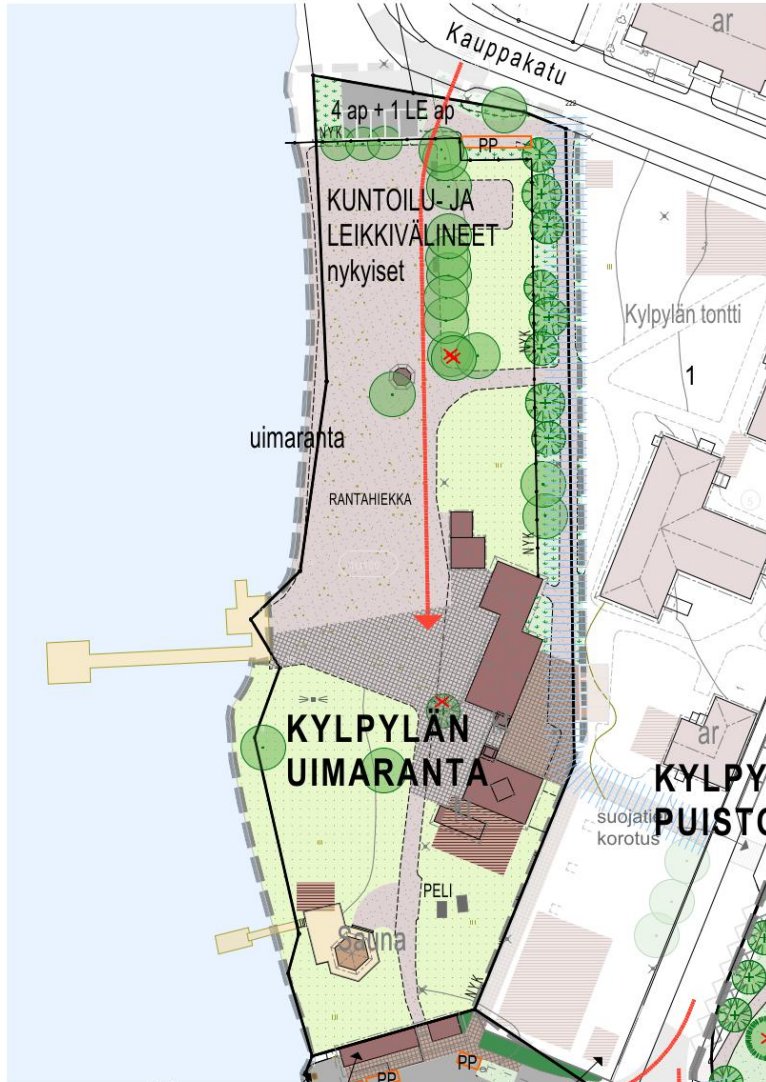

Kylpylänpuiston entiselle pelialueelle suunnitellaan leikkipaikka.

Kylpylänpuiston puustoa kehitetään lehtipuuvaltaisempaan suuntaan. Etualalla kuuman linjan merkkitolppa.

8 Kylpylän uimaranta

Uimarannan suunnitelmakuva.

Kylpylän uimaranta on oma, aidalla ja rakennuksilla rajattu kokonaisuutensa. Uimarannalta on yhteydet satamaan, Kylpylänpuistoon sekä Kauppakadulle. Aikanaan Kylpylän toimintaan liittynyt uimaranta on nykyään yleisessä uimarantakäytössä. Käyttö on ympärivuotista, sillä kesäuintikauden lisäksi alueella on avantouintimahdollisuus.

13.8.2026

Rannan toimintavälineistö on ajan kuluessa muuttunut. Rannassa esimerkiksi on aikanaan sijainnut erilaisia vesiliukumäkiä. Myös kiinteästi rakennetut rantapelit ja leikkivälineet ovat ajan kuluessa vaihdelleet.

Uimarannan aidan pohjoispuolella pysäköinti, ajoneuvoliikenne, jalankulku ja polkupyöräily erotellaan. Tämä parantaa uimarantaa käyttävien jalankulkijoiden turvallisuutta. Pysäköintipaikkojen määrä säilyy nykyisellään. Alueella on jatkossakin polkupyöräpysäköintiä. Uimarannan pelastusreitti ja huoltoreitti toimivat tästä suunnasta. Uimarannan hiekkaa täydennetään ja uusitaan tarpeen mukaan.

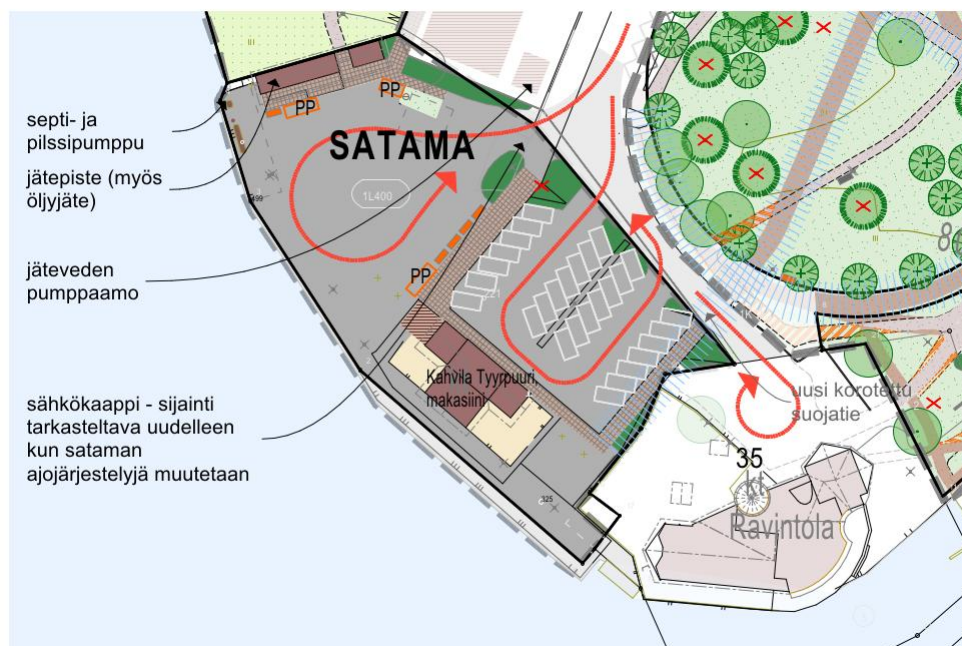
Kivetyllä alueella kasvava koivu uusitaan. Puulle rakennetaan kantava kasvualusta kiveyksen alle. Uimarannan aidan ulkopuolelle, aidan ja käytävän väliin istutetaan lehtipuustoa vapaamuotoisesti. Alueen puuston määrä säilytetään nykyisellään. Muutama huonokuntoinen puu poistetaan. Uimarannalta löytyy jatkossakin sekä aurinkoisia että varjoisia paikkoja. Uimarannan puustolla on merkitystä myös Kylpylän alueella elävälle lepakkopopulaatiolle. Uimarannalla koivujen juuret ovat pinnassa sekä hiekka-alueella että nurmikolla. Se on koivun luontainen tapa. Kun puustoa jatkossa uusitaan, voisi uimarannan lajistoa monipuolistaa erilaisilla lehtipuilla.

Uimarannan nurmialue pidetään lyhyenä.

Uimaranta sataman puolen sisäänkäynnistä kuvattuna.

9 Satama

Sataman suunnitelmakuva.

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

SITOWISE

13.8.2026

Satama sijaitsee Kylpylän uimarannan, Kylpylänpuiston ja Rantapuiston kärjessä. Se yhdistää Heinolan Kymijoen ja Päijänteen vesistöihin. Alueella on makasiinikahvila Tyyrpuuri ja venepysäköintiin liittyviä palveluita.

Sataman alueen kaupunkikuvallinen ilme on seurausta alueen toiminnoista. Alueen pysäköintiä on hiljattain järjestelty uudelleen ja makasiinirakennuksen edustalle on rakennettu uusi pysäköintialue. Samalla satamassa ollut kompassiaihe on purettu.

Sataman alueella makasiini ympäristöineen, pysäköinti sekä satamatoiminnoille varattu kenttä säilyvät nykyisellään. Pohjoisosaan on osoitettu paikkoja polkupyörätelineille. Ajoreitit kadulta satamaan ja Ranta-Casino-ravintolalle on osoitettu suunnitelmakuvassa. Nykyinen keltainen istuskelu/istutusrakennelma siirretään torille.

Kylpylänpuiston käytävät muokataan niin, että ne johtavat sataman pysäköinnin itäpuolella olevalle jalankulkureitille. Sataman alueella tämä jalankulkureitti on esitetty kivettäväksi.

Sataman alueelle voidaan harkita öistä ajokieltoa muulta kuin huoltoajolta.

Kun sataman liikennejärjestelyjä suunnitellaan tarkemmin viereisten alueiden mahdollisten maankäytön muutosten myötä, täytyy suunnittelussa tutkia erilaisen satamaan tarvittavan liikenteen ajoväylät tarkasti. Kulkuyhteyden järjestäminen vaatii jonkinlaisia nykyisten rakenteiden uudelleenjärjestelyjä.

Alueelle lisätään pensasistutusta suunnitelmassa merkittyihin kohtiin. Polttoainesäiliön täyttöpaikalta poistetaan pensaat.

SITOWISE

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

13.8.2026

Sataman paikoitusalue ja kahvila.

10 Rantapuisto

Rantapuiston suunnitelma.

Rantapuisto on Heinolan vihreä käyntikortti kaupunkiin saapuville ja tärkeä osa suomalaista kylpylähistoriaa. Puisto on ajan kuluessa laajentunut sekä veden suuntaan etelään että tonteille päin pohjoiseen.

Rantapuiston lehmusten reunustama pääkäytävä kunnostetaan tasaleveäksi. Ranta-Casino-ravintolan vierestä poistetaan toinen rannan suuntainen käytäväyhteys, kun rantamuurin viereinen käytävä on kunnostettu.

Puistossa on aikanaan ollut kaksi huvimajaa. Näistä toinen on edelleen paikoillaan ja toimii kesäkioskina. Toinen, paikalta aikaisemmin siirretty huvimaja joko palautetaan tai rekonstruoidaan entiselle paikalleen. Lisätään uusia penkkejä. Jäteastiat ovat sopivalla tiheydellä nykyään. Istutusruukut poistetaan. Nykyinen syväjäteastia kunnostetaan tumman harmaaksi. Kesäteatterin aitaa jatketaan puiston rajalle niin, että aita peittää tontilla olevan pysäköintialueen autot.

Puiston kautta ajetaan kesäteatterin huoltoajoa.

Tukinuitaja-patsaan ympärille tehdään kapea noppakiveys. Helanderin patsaan ympärille suunnitellaan perennaistutukset.

Rantakäytävä ja rantamuuri kunnostetaan erillisen suunnitelman mukaan.

Rantapuiston keskeinen puukujanne säilytetään ja täydennetään. Puukujanteen eteläpuolelle rantaan ei istuteta uutta puustoa. Olevaa puustoa poistetaan ainoastaan, kun puiden kunto sitä vaatii. Puukujanteen pohjoispuolella huonokuntoista nykyistä puustoa poistetaan kortteli kerrallaan. Näille alueille on suunnitelmassa esitetty myös uusia istutuksia siten, että puisto käytävän pohjoispuolella säilyy nykyisen kaltaisena, puoliavoimena alueena. Kortteleiden väleihin jätetään puustoon avarampaa tilaa, jotta näkymät vesistölle avautuvat nykytilannetta paremmin. Poistoissa painottuvat itsestään levinneet puut, mm. vaahterat. Isoja vanhoja istutettuja jalopuita poistetaan vain hyvin harkitusti. Käytävää reunustaviin puukujanteisiin ei kuitenkaan tehdä aukkoja näkymien lisäämiseksi. Rantapuistossa kasvaa kaksi valtavaa tsaarinpoppelia, joista toinen on tilavuudeltaan Suomen suurin puu. Näitä puita ei poisteta vaan niitä hoitoleikataan tarpeen mukaan.

Pensasryhmiä poistetaan, koska osa on tarkkailtavaa vieraslajia isotuomipihlajaa. Pensasryhmien alustat hoidetaan siten, että nurmi pensasryhmien ympärillä kantataan säännöllisen muotoiseksi siistiksi rajaukseksi. Syväjätesäiliön ympärille ja kesäteatterin viereisen pysäköinnin eteen istutetaan uusia pensaita.

Helanderin patsaan ympärille suunnitellaan perennaistutukset.

Puiston nurmia kehitetään hoidon keinoin kukkivan nurmen ja korkeampana kasvavan niittymäisen kasvillisuuden suuntaan. Niittymäistä kasvillisuutta on esitetty Rantapuiston pohjoislaidalle sekä suurten tsaarinpoppeleiden alle. Poppeleiden osalta niittykasvillisuuden on tarkoitus vähentää kulkua puiden alla ja huoltotoimenpiteitä niiden juuristoalueella.

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

SITOWISE

13.8.2026

Valokuva, jossa näkyvät vielä molemmat huvimajat. Näistä taaempi on puistossa edelleen ja etummainen on viety toisaalle.

Rantapuiston puukujanne säilytetään ja täydennetään.

11 Kauppias Lindholmin puutarha

Kauppias Lindholmin puutarhan suunnitelmakuva.

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

SITOWISE

13.8.2026

Kauppias Lindholmin puutarha on viimeinen Rantapuiston pohjoispuolen tonteista, jossa puutarhan liittyminen rannan puistoon on vielä näkyvissä.

Kauppias Lindholmin puistoon on suunniteltu uusi käytävä kutakuinkin keskiakselille. Se suuntautuu rakennusten pihasta Rantapuistoon. Käytävän linjausta ei toteuteta täysin suorana, jotta nykyistä puustoa pystytään säilyttämään käytävän varrella. Käytävän pohjoispäähän rakennetaan portaat, portaaton reitti kulkee tontin vasemman laidan käytävän kautta.

Puutarhaan sijoitetaan seitsemän pysäköintipaikkaa. Suunnitelmassa on ehdotettu yhtä esteetöntä paikkaa museon viereen ja kuutta Virtakadun LP-alueen viereen. Pysäköintipaikat ovat kivituhkapintaisia. Suurempi pysäköintialue on ehdotettu rajattavaksi pensailla.

Uudelle keskikäytävälle on suunniteltu pieni ympyränmuotoinen aukio, jolle tulee penkkejä. Nykyiset penkit museon etupihalla säilytetään. Kun penkit tulevat uusimisikään, käytetään samaa penkkimallia kuin muissakin puistoissa. Jäteastia lisätään uuden käytävän varteen.

Kauppias Lindholmin puutarhan omenapuurivit säilytetään ja niitä täydennetään. Istutuksissa käytetään erilaisia hedelmäpuita, pääosin omenalajikkeita. Nykyisiä vanhoja puita hoidetaan ja uusitaan tarvittaessa. Kun puutarhan muut puut tulevat uusimisikään, voidaan niiden tilalle istuttaa hedelmäpuita.

Vapaasti kasvavien puiden osalta puustoa poistetaan sen verran, kuin pysäköinnin ja keskikäytävän rakentamiseksi on tarpeen. Samalla näkymä museon ovelta kohti rantaa avartuu hiukan.

Puutarhan syreenimaja kunnostetaan. Pensaista leikataan muutaman vuoden välien kaikkien vanhimpia runkoja pois, jotta pensaat pääsevät uusiutumaan. Pensaiden keskellä nurmi pidetään lyhyeksi leikattuna. Pensaiden keskelle voidaan sijoittaa penkki.

Kauppias Lindholmin puutarhan nurmikasvillisuus kehitetään kukkivaksi nurmikoksi. Nurmipintaan leikataan muutamia lyhyempänä pidettäviä nurmipintaisia käytäväreittejä, jotka kuvastavat vanhaa puutarhahistoriaa.

Puutarhan säilytettävät omenapuurivit. Puita hoidetaan ja rivejä täydennetään.

12 Jatkotoimenpiteet

Osa ehdotetuista toimenpiteistä voidaan tehdä kunnossapitotoimenpiteinä. Näistä suuremmat toimenpiteet vaativat erillisrahoitusta ja resursseja kunnossapitoon. Osa ehdotetuista toimenpiteistä ovat kehittämistoimenpiteitä. Ne vaativat aina investointirahaa ja saattavat tarvita toimenpiteestä riippuen:

- Lähtötiedoiksi tarkemmat puistohistorialliset selvitykset tai arkeologiset selvitykset, mittauksen.
- Päätöksentekoa ja rahoitusta varten: puistosuunnitelma tai yleissuunnitelma sekä kustannukset.
- Urakan kilpailutusta ja toteutusta varten: toteutussuunnitelmat.

Heinolan keskustan puistojen puusto on kartoitettu, puiden lajit, kunto ja suunnitelmat tulevaisuuden osalta ovat paikkatietona kaupungilla. Puiden seuranta on säännöllistä.

Alla erilaiset toimenpiteet on osoitettu joko ylläpidon tai kehittämistoimenpiteiden alle. Hoitotoimenpiteet ovat jatkuvia. Kehittämistoimet on jaoteltu aikajaksoille noin 5-10 vuoden sisään tehtävät ja n 10-20 vuoden sisään tehtävät.

12.1 Kunnossapito

- Puuston kunnon seuraaminen
- Puustolle tarvittavat hoitoleikkaukset
- Puiden poistot, yksittäiset puut
- Puiden uusiminen, yksittäiset puut
- Pensaiden poistot, muutos nurmeksi tai niityksi
- Nurmien ja niittyjen leikkaus, nurmen paikkaus tarvittaessa
- Nurmikon kehittäminen niityksi tai kukkivaksi nurmeksi
- Käytävälinojen kunnossapito (kanttaus, reunusten suoristaminen, lätäkköpaikkojen korjaus)
- Poistettavat nykyiset käytävälinjaukset, muutos nurmeksi tai niityksi
- Leikkipaikan kunnossapito, turvallisuuden seuranta
- Syväjätesäiliön kunnostus
- Jäteastioiden uusiminen
- Olevien rakenteiden kunnossapitotoimet
- Polkupyörätelineiden asentaminen
- Penkkien uusiminen

12.2 Kehittämistoimenpiteet

5-10 vuoden sisään tehtävät

- Uudet pensasistutukset
- Uudet perennaistutukset patsaiden lähiympäristössä
- Kokonaan uudet käytävälinjaukset
- Rantapuiston muurin ja rantakäytävän kunnostus
- Pysäköintipaikat Kauppias Lindholmin puutarhassa
- Opastaulujen uusiminen
- Pysäköintijärjestelyt Kylpylän uimarannan pohjoisosassa
- Sataman uudet istutukset

10-20 vuoden sisään tehtävät

- Puiden uusiminen, isommat määrät
- Uusi leikkipaikka ja kentän rakentaminen nykyisen leikkipaikan tilalle
- Uusien taidetaoksien sijoittaminen puistoihin
- Puistomuuntamoiden, jakokaappien värityksen yhtenäistäminen
- Vanhojen aitojen uusiminen

13 Lähteet

Heinolan keskusta-alueen puistoselvitys 28.1.2022. Alueet 1 ja 3-6, Heinolan kaupunkiympäristön toimiala, Loci maisema-arkkitehdit Oy

Heinolan kansallinen kaupunkipuisto Luontokartoitus 2006, Heinolan kaupunki, ympäristöministeriö, Pia Ruotsalainen, Hämeen ympäristökeskus, LUMOS-2006, Susanna Paasivaara

Heinolan kansallisen kaupunkipuiston metso-kohteiden inventointi, Marko Vauhkonen, Enviso 2013

Viheralan luontopohjaisten ratkaisujen ideasuunnitelma 2024-2025, Viheralan luontopohjaiset käytännöt (VIRKEÄ) Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027, Hamk, Sykli

Heinolan kansallinen kaupunkipuisto, hoito- ja käyttösuunnitelma 2007, Heinolan kaupunki

Päijät-hämeen rakennettu kulttuuriympäristö, Henrik Wager, Päijät-Hämeen liitto A159 2006

<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-18-25.pdf>Puurivit ja kujanteet

Heinolan kaupungilta työn pohjaksi saatuja:

Kartan pohjana:

- kantakartta
- johtotiedot
- puut paikkatietona
- vuoden 2022 ilmakekuva

Aikaisemmat suunnitelmat

- Maaherranpuiston muutos 1990
- Kylpylänpuisto 1995
- Heinola valaistuksen yleissuunnitelma 2016

486/10.03.01.02/2026

Julkinen

SITOWISE

13.8.2026

- Rantamuurin suunnitelmat 2022
- Kesäteatterin aita 2022
- Sataman autopaikat 2024

Kaavoitus, vanhat, voimassa oleva ja muutosehdotus

- Heinolan residenssin asemakaava n. 1830, valokuva
- Heinola C.W.Gylden kaupunkikartta-asemakaavakartta 1838, valokuva
- Kaava 1932, valokuva
- Heinolan kaupungin karttapalvelu: Ote ajantasa-
asemakaavojen yhdistelmästä
- Asemakaavan muutos 694 Kylpylänranta 2. kaavaehdotus
 - Kylpylänranta hulevesiselvitys
 - Kylpylän alue lepakkoselvitys

Valokuvat: Heinolan kaupunki

Suunnitelmakartat: Sitowise

Liite 1: Suunnittelualue pienennös ja merkinnät

MERKINNÄT
YLEISET

	asemakaavan raja
	suunnittelualueen raja
	nykyinen rakennus
	uusi rakennus, kaavaehdotuksen havainnekuvan mukaan
	huoltoajo- ja pelastusreitti
	talvikunnosapidettävä reitti

KASVILLISUUS

	nykyinen puu, lehti / havu (uimarannalla kantakartan ja ilmakuvan 2022 mukaan, muuten paikkatiedon mukaan)
	ensimmäisessä vaiheessa poistettava puu
	puu, jota ei korvata uudella, kun se joudutaan poistamaan - poistamisella ei ole kiire
	uusi istutettava puu, lehti / havu
	uusi matala pensasistutus
	perennat ja maanpeitekasvillisuus
	oleskelunurmikko, pelinurmikko
	kukkiva nurmi, pituus n. 10-20 cm
	niittymäinen heinäkasvillisuus, n. 30-60 cm

Nykyisiä pensasryhmiä ei ole esitetty kartalla (poikkeuksena Kauppiaas Lindholmin puutarhan syreenit). Nykyiset pensaat säilytetään pääosin.

OM omenapuut
ALK albertanvalkokuusi
TSP tsaarinpoppeli
PUS punasarni

PINNOITTEET

	asfaltti, nyk ja uusi
	kiveys, nyk ja uusi
	kivituhka, nyk / uusi
	poistettava käytävä
	hiekkä uimarannalla, uusitaan tarvittavilta osin
	turva-alusta
	terassi
	suojatie nyk / uusi

KALUSTEET, VARUSTEET, RAKENTEET

	aita, nyk
	aita, poistettava
	aita, uusi
	rantamuuri
	leikkivälineet
	penkit, nyk
	penkit, uudet
	pyöräpysäköinti, uusi
	valaisin - pylvasvalaisimet uusitaan, ulkonäkö vanhan tyylinen kuten nykyiset pylvää, pylväissä tapahtumasähkö sopivissa kohdissa eri puistoissa
	syväjätesäiliö nyk, kunnostettava

jäteastiat: ei esitetty kartalla, nykyinen määrä, käytetään yhtenäisiä jäteastioita

linnunpöntöt ja lepakkopöntöt - lisätään puistojen alueelle

Liite 2: Kasvilajisuositukset uusiin istutuksiin

Puut

	suomenkielinen nimi	taimikoko	sijainti	muuta
Puut säännöllisissä istutuksissa				
<i>Betula pendula</i>	Rauduskoivu	RYM 16-18	Maaherranpuisto, Kylpylänpuisto, Uimarannan yksittäiskoivu	
<i>Tilia vulgaris</i>	Puistolehmus	RYM 16-18	Maaherranpuisto, Kylpylänpuisto, Rantapuisto	
<i>Malus domestica</i>	Tarhaomenapuut, vanhat lajikkeet	200-250	Kauppias Lindholmin puutarha	esim. Hirvensalmen taimisto, pääosa uusista istutuksista
<i>Prunus domestica subsp. Insititia</i>	Kriikuna	200-250	Kauppias Lindholmin puutarha	1-3 kpl
<i>Prunus cerasus</i>	Hapankirsikka	200-250	Kauppias Lindholmin puutarha	1-3 kpl
<i>Prunus avium</i>	Makeakirsikka	200-250	Kauppias Lindholmin puutarha	1-3 kpl
<i>Pyrus communis</i>	Päärynä	200-250	Kauppias Lindholmin puutarha	1-3 kpl
Puut vapaamuotoisesti kasvavilla alueilla				
<i>Acer platanoides</i>	Metsävaahtera	RYM 14-16		
<i>Betula pendula</i>	Rauduskoivu	RYM 16-18		
<i>Sorbus aucuparia</i>	Kotipihlaja	RYM 10-12		
<i>Tilia vulgaris</i>	Puistolehmus	RYM 16-18		
<i>Abies veitchii</i>	Japaninpihta	80-100	Rantapuisto	yksittäisiä
<i>Picea omorika</i>	Serbiankuusi	100-125	Rantapuisto	yksittäisiä

tuenta, suojaus ja alkuvaiheen kastelu

kaksipistetuenta (vähintään),
runkosuojaus kork. 120cm, kastelu
kasvukaudella vähintään 2krt
viikossa 50l

SITOWISE

Pensaat

	suomenkielinen nimi	korkeus cm noin	taimikoko (ensisijainen)	taimiväli	kpl/m2
<i>Rosa 'Minette'</i>	mustialanruusu	100-150	50-70	70	2
<i>Philadelphus x lemongei</i>	pikkujasmike	100-150	50-70	70	2
<i>Rosa Rugosa 'Pohjolan Kuningatar'</i>	tarhakurtturuusu	150-200	50-70	80	1,5
<i>Rosa 'Splendens'</i>	valamonruusu	150-200	50-70	80	1,5
<i>Spiraea betulifolia</i>	koivuangervo	100	30-50	65	2,5
<i>Spiraea densiflora</i>	rinneangervo	50-100	30-50	65	2,5
<i>Spiraea japonica 'Froebeli'</i>	ruusuangervo	50-100	30-50	65	2,5
<i>Spiraea japonica 'Odensala'</i>	loistoangervo	50-100	30-50	65	2,5

Perennat

	suomenkielinen nimi	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	kork	kuk.väri
<i>Campanula carpatica</i>	Karpaattienkello							10-30cm	eri värit
<i>Cerastium tomentosum</i>	Hopeahärkki							10	valkoinen
<i>Dianthus barbatus</i>	Harjaneilikka							30-50	eri värit
<i>Dicentra formosa</i>	Kesäpikkusydän							20-30	vaal.pun
<i>Gaillardia x grandiflora</i>	Loistosädekukka							20-60cm	oranssi
<i>Geranium 'Rozanne'</i>	Jalokurjenpolvi							30	sin
<i>Hemerocallis fulva</i>	Rusopäivänlilja							50-60	vaal. oranssi
<i>Heuchera 'Obsidian' tai 'Palace purple' tai vast.</i>	Tarhakeijunkukka							25/60	valkoinen
<i>Iris germanica-ryhmä</i>	Saksankurjenmiekkä							40-90	sin/vio
<i>Lilium martagon</i>	Varjolilja							70-150	vaal. pinkki
<i>Lychnis x arkwrightii 'Vesuvius'</i>	Leimurakkaus							40-50	oranss. pun.
<i>Malva alcea</i>	Ruusumalva							80-150	vaal. pun
<i>Phlox paniculata</i>	Syysleimu, eri lajit							40-100/150	eri värit
<i>Phlox stolonifera</i>	Rönsyleimu							25	eri värit
<i>Saxifraga rotundifolia</i>	Lehtorikko							15/30	valkoinen
<i>Sedum spurium</i>	Kaukasianmaksaruoho							10-15cm	vaal. pun
<i>Stachys byzantina</i>	Nukkapäähkömö							20-30cm	lila
<i>Waldsteinia ternata</i>	Rönsyansikka							10-20cm	keltainen